

**Žmonių su negalia teisė
gauti informaciją suprantamu būdu**

Nuo 2024 metų žmonės su negalia gali kreiptis į valstybės įstaigas ir gauti **viešąją informaciją pasirinktu patogiu bendravimo būdu**. Pavyzdžiui, gestų kalba.

Viešoji informacija yra informacija apie įstaigų:

- darbą,
- jų sprendimus,
- teikiamas paslaugas
- ir kitus dalykus.

Pavyzdžiui, tai gali būti informacija apie gatvės remonto darbus ar miesto šventę.

Patogus bendravimo būdas reiškia, kad žmogus gali tuo būdu suprasti informaciją.

Toliau patogius bendravimo būdus tekste vadinsime **suprantamais būdais**.

Valstybės įstaigos gali informaciją pateikti tokiais suprantamais būdais:

- **lengvai suprantama kalba.**
Tai yra tekstas ar garsas,
kurį žmogus lengvai supranta.

- **lietuvių gestų kalba.**
Tai yra rankų ženklų kalba.
Gestų kalba reikalinga žmonėms,
kurie negirdi arba sunkiai girdi.

- **Brailio raštu.**
Tai yra raštas iš iškilų taškelių.
Žmonės su regos negalia Brailio raštą
skaito liksdami ir jausdami
iškilusius taškelius pirštais.

- **elektroniniu dokumentu,** kurio tekstą
kompiuterio programa gali perskaityti balsu.
Šią kompiuterio programą naudoja
žmonės su regos negalia.

Toliau šiame tekste sužinosite:

- dažniausius klausimus apie žmonių su negalia teisę gauti informaciją suprantamu būdu.
- atsakymus į klausimus.

1. Noriu gauti informaciją suprantamu būdu iš valstybinės įstaigos.

Klausimas:

Ar man reikia pateikti negalios pažymėjimą ar kokį nors kitą dokumentą?

Atsakymas: nereikia pateikti jokio dokumento.

2. Klausimas: Ką reikia daryti, jei noriu iš valstybės įstaigos gauti informaciją suprantamu būdu?

Atsakymas:

Jei norite gauti informaciją suprantamu būdu,

- reikia parašyti prašymą
- jį paduoti valstybinei įstaigai, iš kurios norite gauti informaciją.
Pavyzdžiui, Vilniaus savivaldybei.

3. Klausimas:

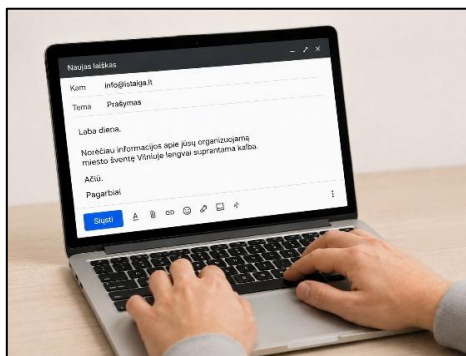
Kaip galiu perduoti prašymą įstaigai,
kad noriu gauti informaciją suprantamu būdu?

Atsakymas:

Prašymą galite pateikti įstaigai:

- paštu,

- elektroniniu paštu,

- kitu įstaigos naudojamu
elektroniniu būdu.

Kiekviena įstaiga pati nustato,
kokiais būdais priima prašymus.
Jei nežinote, kaip pateikti prašymą,
galite paskambinti įstaigai ir paklausti.

4. Klausimas:

Per kiek laiko įstaiga pateikia atsakymą arba informaciją suprantamu būdu?

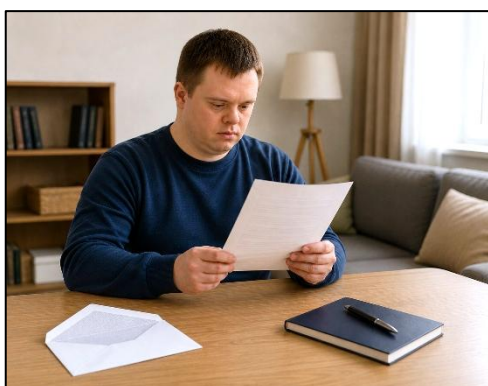

Atsakymas:

Įstaiga turi atsakyti per

20 darbo dienų nuo tos dienos, kai gauna prašymą.

20 darbo dienų yra 4 savaitės.

Kartais įstaiga turi daug darbo ir nespėja pateikti atsakymo suprantamu būdu per 20 darbo dienų.

Tokiu atveju įstaiga:

- informaciją parašo įprastu būdu,
- praneša žmogui, kada informacija bus pateikta jo pasirinktu suprantamu būdu.

Pavyzdžiui, jei visi lietuvių gestų kalbos vertėjai tuo metu yra užimti, atsakymą lietuvių gestų kalba įstaiga atsiųs vėliau.

Pavyzdžiui, po 30 darbo dienų.

5. Klausimas: Kas gali kreiptis į įstaigą už žmogų su negalia ir paprašyti informaciją paruošti suprantamu būdu?

Atsakymas:

Gali būti, kad pats žmogus su negalia negali parašyti prašymo įstaigai.

Pavyzdžiui, vaikas su klausos negalia.

Tada dėl informacijos gestų kalba vaikui į įstaigą gali kreiptis jo tėvai ar atstovai.

Kai žmogus pats negali kreiptis į įstaigą, dėl informacijos suprantamu būdu į įstaigą gali kreiptis to žmogaus su negalia:

- vienas iš jo tėvų ar įtėvių,
- pilnametis vaikas.
Tai reiškia žmogaus vaikas, kuriam jau yra 18 ar daugiau metų.
- vyras ar žmona,
- socialinis darbuotojas, kuris atstovauja žmogui pagal savivaldybės nustatytą tvarką,

- socialinis darbuotojas iš socialinės globos įstaigos, kurioje žmogus gyvena,

- **globėjas** arba **rūpintojas**.

Tai yra žmogus, kuris rūpinasi kitu žmogumi, jam padeda tvarkyti reikalus ir priimti sprendimus.

- **aprūpintojas**.

Tai yra žmogus, kuris laikinai rūpinasi suaugusiu žmogumi su negalia, kuriam reikia pagalbos.

Aprūpintojas gali būti skiriamas trejiems metams nuo žmogaus 18 gimtadienio.

- kitas raštu **įgaliotas asmuo**.

Tai yra žmogus, kuriam kitas žmogus raštu suteikė teisę jo vardu:

- kreiptis į įstaigas,
- tvarkyti tam tikrus reikalus.

6. Klausimas:

Ar galiu prašyti **privačios informacijos** suprantamu būdu?

Privati informacija

yra informacija apie tik apie tą žmogų arba tik apie to žmogaus reikalus.

Pavyzdžiui, informacija apie žmogaus sveikatą ar gyvenamąją vietą.

Atsakymas:

Ne, suprantamu būdu galima prašyti tik viešosios informacijos.

Pavyzdžiui, galite prašyti savivaldybės informacijos apie gatvės remonto darbus.

Tačiau negalite prašyti, kad jūsų asmens dokumentai būtų pateikti suprantamu būdu.

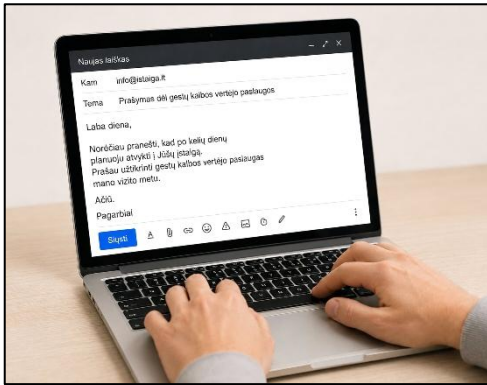
7. Klausimas:

Ar galiu gauti lietuvių gestų kalbos vertimą atvykus į įstaigą?

Atsakymas:

Taip, galite gauti lietuvių gestų kalbos vertimą atvykus į įstaigą.

Tačiau apie tai, kad jums reikės vertimo, reikia pranešti įstaigai:

- ne vėliau kaip prieš 2 darbo dienas iki atvykimo,
- paštu, elektroniniu paštu arba kitu elektroniniu būdu.

8. Klausimas: Ar įstaiga gali atsisakyti informaciją paruošti suprantamu būdu?

Atsakymas:

Taip, kartais įstaiga gali atsisakyti, jei informaciją pateikti suprantamu būdu:

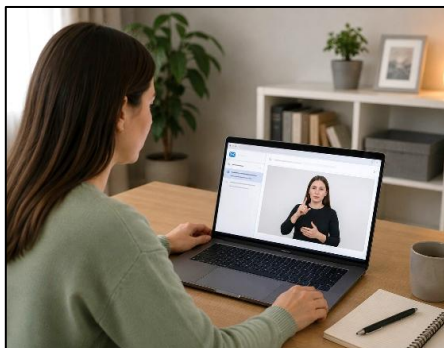
- užtruktų per daug laiko,
- nebūtų galimybės.

Pavyzdžiui, jei likus tik 1 dienai iki renginio žmogus paprašo išversti tekstą apie renginį į lietuvių gestų kalbą. Tekstą sudaro 10 puslapių.

Per tokį trumpą laiką įstaigai gali būti sunku rasti lietuvių gestų kalbos vertėją. Taip pat po kelių dienų informacija apie renginį gali būti nebereikalinga, nes renginys jau įvyko.

Tada įstaiga praneša žmogui jo pasirinktu suprantamu būdu, kodėl negali pateikti jo prašomos informacijos. Šiuo atveju įstaiga praneša gestų kalba.

9. Klausimas:

Ar galiu prašyti informacijos
suprantamu būdu ne lietuvių kalba?

Atsakymas:

Ne, prašymą įstaigai galima pateikti
tik lietuvių kalba.

Tačiau jei įstaigos vadovas
yra nustatęs kitas kalbas,
kuriomis galima pateikti prašymus,
pavyzdžiui:

- anglų kalbą,
- lenkų kalbą,

tuomet prašymus galima pateikti
ir tomis kalbomis.

Tekstą lengvai suprantama kalba parengė Monika Lukšaitė-Rimkė,
Laura Mikelevičiūtė.

Tekstą lengvai suprantama kalba redagavo Rita Kasparavičiūtė.

Tekstą lengvai suprantama kalba vertino Gaia Marija Railaitė.

Teksto vertinimą koordinavo Giedrius Bagdonas.

Iliustracijų šaltiniai:

- dalis iliustracijų sukurtos naudojant dirbtinį intelektą „ChatGPT“,
- <https://www.pexels.com/>

Jose pavaizduoti žmonės nėra tikri.

Tekstas parengtas pagal:

- <https://anta.lrv.lt/lt/aplinkos-prieinamumas/informacijos-prieinamumas/kaip-gauti-informacija-prieinamu-budu/>
- <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/668427a18ef611eea791d94269904d9b>